

ناگفته‌های «فنایی» از VAR و «فغانی»

بعد از حذف پرهیاهوی آلمان با چالش داوری، بحث VAR داغ شده، «محمد فنایی» تنها داور ایرانی فینال جام‌های جهانی

چند ساعت پس از برگشت از قطر به‌ما از چالش‌های داوری با کمک فناوری، میزبانی قطری‌ها، در دسرهای فغانی در جام ۲۰۲۲ و ... می‌گوید

مجید حسین‌زاده | روزنامه‌نگار

پرونده

رد شدن یا نشدن توپ از خط در بازی ژاپن و اسپانیا که منجر به گل ژاپن شد، حرف و حدیث‌های بسیاری را ایجاد کرد. این گل، حکم حذف آلمان از جام جهانی و صدرنشینی ژاپن در گروه مرگ را امضا کرد. چند ساعت بعد از پایان بازی، فیفا با انتشار یک فیلم، ثابت کرد که تقریباً یک سانتی‌متر از توپ روی خط بوده بنابراین تصمیم سیستم کمک‌داور ویدئویی برای پذیرش این گل، درست بوده است. زمانی که اسم داوری و فوتبال در کشورمان می‌آید، ناخودآگاه اسم یک نفر در ذهن همه‌ما زنده می‌شود، «محمد فنایی» و قضاوت فینال جام جهانی ۱۹۹۴ آمریکا. داوری که افتخار قضاوت در فینال جام جهانی را نه تنها به عنوان تنها ایرانی تاریخ، بلکه به عنوان تنها آسیایی در مسابقات ۱۹۹۴ به میزبانی آمریکا به‌دست آورد. در پرونده امروز زندگی‌سلام، «فنایی» که چند ساعت قبل از این گفت‌وگو به ایران برگشته بود، بهرغم خستگی‌اش قبول کرد روایت‌هایی دست‌اول از حضورش در جام جهانی قطر، ساده‌تر یا سخت‌تر شدن کار داورها با سیستم کمک‌داور ویدئویی و توپ هوشمند، سبک‌زندگی داورها، تفاوت قضاوت در جام جهانی با بقیه رقابت‌ها و ... برای ما بگوید.

با فناوری همه تیم‌ها

به حق‌شان می‌رسند

تب مسابقات جام جهانی ۲۰۲۲، لحظه به لحظه داغ‌تر می‌شود بنابراین گفت‌وگورا با نقش پررنگ سیستم کمک‌داور ویدئویی در قطر شروع می‌کنیم. «فنایی» در این باره می‌گوید: «بحث تکنولوژی در فوتبال، یک مزیت خوب دارد و آن هم این است که هر تیمی به حقش می‌رسد. این یک واقعیت است که فیفا هم به آن اعتقاد دارد. فناوری در فوتبال امروز توانسته جایبفتد. مثلاً در همین بازی ژاپن و اسپانیا، گلی که ژاپن

به ثمر رساند، همه معادلات گروهش و البته جام جهانی را با کمک فناوری به هم زد. آلمانی‌ها که بارها قهرمان جهان بوده و یک کشور فوتبال‌خیز است،

در گذشته داورها شوالیه بودند اما الان ...

«در گذشته که من در دنیای داوری در زمین حاضر می‌شدم و در سطح بالای آن هم حاضر بودم، همیشه داور را به عنوان شوالیه و یک آدم بزرگ و تأثیرگذار در زمین می‌دیدیم. می‌گفتم و می‌دانستم که حرف اول و آخر را او در زمین خواهد زد». تنها داور ایرانی فینال تاریخ جام جهانی ادامه می‌دهد: «بنابراین اگر رئیس‌جمهور یک کشور هم می‌آمد و می‌گفت که چند سانتی‌متر آن طرف‌تر خط بگیر، حق نداشت

چون رئیس‌مستطیل‌سبز، داور بود. هیچ‌کسی نمی‌توانست تصمیم او را نادیده بگیرد. این مسئله یک

خیلی زود از حضور در قطر خسته شدم!

ابزارش برای ورزشگاه‌ها درست باشد اما برای مردم احساس آرامش و راحتی نمی‌آورد. من که شخصا خودم از حضور در آن جا به دلیل شلوغی زیاد، ناتوانی در برنامه‌ریزی برای رفتن به جاهای مختلف و ... خسته شدم. درست است که مترو داشتند اما وقتی این تجمع از یک نقطه شروع می‌شد، در پاسخگویی ضعف داشتند. در فروشگاه‌هایش تا چشم‌کاری کرد، آدم بود که می‌آمد و می‌رفت. این همه خرج کردند اما ۲۰ روز دیگر ببینید چه کسی به این کشور خواهد رفت؟»

«فنایی» در پاسخ به این سوال که سیستم کمک‌داور ویدئویی به ساده‌تر شدن داوری کمک کرده است یا نه، می‌گوید: «Var هر چند مزایای زیادی دارد اما برای داورها، چالش برانگیز شده است چون یک داور وقتی درون زمین برای قضاوت می‌رود، استرس دارد و تمرکزش را از دست می‌دهد. قدیم داور خودش بود و خودش بنا بر این بر اساس توانمندی‌هایش قضاوت می‌کرد. حالا اگر اشتباهی هم مرتکب می‌شد، ناظر داوری بود که به او نمره منفی می‌داد. اما الان جالب است به شما بگویم و احتمالاً خبر ندارید که این بازی‌های جام جهانی اصلاً ناظر Var! باعث شده که داور تمرکزش را از دست بدهد و مثلاً با خودش بگوید که الان این را پنالتی بگیرم؟ شاید Var بگوید که پنالتی نبوده. اگر بگیرم شاید بگوید بوده. بنابراین تمرکزی برای داور در صحنه‌های حساس بازی نمی‌ماند. «علیرضا فغانی» داور مطرح کشور ما بر اثر Var نابود شد. یعنی فغانی آن خطایی را که در بازی اروگوئه و پرتغال، پنالتی نگرفت به درستی در

«کولینا» تصمیم فغانی را رد کرد

لحظه اول پنالتی نگرفت چون ما قانون داریم که اگر بازیکن مدافعی تحت فشار قرار گیرد دوزمین بخورد و عمدتاً نخواهد توپ را ابادست بزند اما توپ به دستش بخورد، این دست‌انکاست و آن صحنه پنالتی نیست و خطای هند محسوب نمی‌شود. فغانی در دست تصمیم گرفت اما Var او را خواست. من بعداً از خود بچه‌ها پرسیدم و گفتند که Var! به او گفته که چون هنوز دستش به زمین نرسیده و توپ به آن خورده پس پنالتی است، یعنی چیزی گفتند که شاید آن‌ها اصلاً مفهوم این قانون را نفهمیدند بنابراین فغانی را وادار کردند که آن صحنه را پنالتی بگیرد. البته اگر فغانی در آن صحنه، داوری بود که تمرکز بسیار قوی داشت، باید می‌گفت که تصمیم خودم درست بوده البته باید بعدش پاسخگوی حرفش می‌بود، بنابراین آمد و باناحتی آن را پنالتی گرفت.

زمان تعویض ششم ایران در بازی با انگلیس، همه نگران شدند

این داور با تجربه و سرشناس به یک ماجرای جالب در حاشیه بازی ایران و انگلیس اشاره می‌کند که باعث اعتراض شدید تماشاگران در ورزشگاه به کادر فنی شده است. او می‌گوید: «در این مسابقات یک اتفاق جالب دیگر هم افتاد که تماشاگران ایرانی را در بازی با انگلیس نگران کرد؛ تعویض شش‌تایی. تقریباً همه ایرانی‌هایی که در ورزشگاه برای تماشای بازی ایران و انگلیس آمدند در لحظه تعویض ششم ایران، داشتند سر کادر فنی تیم داد می‌زدند که این کار را نکنید، بازی ۳ بر صفر

داور جام جهانی ۱۰۰ برابر بیشتر زیر ذره‌بین است

فنایی که هم در المپیک سوت زده و هم در جام جهانی، درباره تفاوت داوری در بازی‌های جام جهانی با بقیه رقابت‌ها می‌گوید: «در مسابقات بین‌المللی، داورها ۱۰۰ برابر بیشتر زیر ذره‌بین هستند و نه تنها چشم تماشاگران دو کشور که همه مردم جهان به سوت‌ها و تصمیم‌های آن داور است بنابراین فشار و استرس بیشتری بر داورها در چنین بازی‌هایی وارد می‌شود. من خودم یادم هست در بازی فینال ۱۹۹۴، خیلی استرس داشتم که داور چهارم به من یک آدامس داد و گفت این مخصوص رفع استرس است! در آن دور، اولین بازی که قضاوت کردم، بازی سوئیس و رومانی بود. در آن بازی یک گل سوئیس را آفساید اعلام کردم که البته تصمیم درست بود. فکر می‌کنید ناظر بازی کی بود؟! همان «فالکر رود» آلمانی که می‌گفت داوران ایرانی خوب نیستند! بازی تمام شد و به‌رختن آمد. اول سراغ کمک‌دوم رفت که مصری بود و حسابی سرش داد زد و اشتباهاتش را گفت. سپس سراغ من آمد و فقط یک کلمه گفت: عالی! وقتی اسامی داوران نیمه‌نهایی اعلام شد و اسم من نبود، کمی استرس گرفتم. بعد از آن جلسه فیفا، اعلام شد که داور رده‌بندی از امارات، آرژانتین و مراکش. گفتم تمام شد، فینال عمار به ما برسد. سپس فینال اعلام شد. ساندرو ویل، کمک اول زاراتا از پاراگوئه، کمک‌دوم محمد فنایی از ایران! بغض همه وجودم را فراگرفت و نتوانستم جلوی خودم را بگیرم و گریه کردم.»

بعد از بازی، اتحادیه فوتبال اروگوئه به کمیته داوران فیفا شکایت کرد، «کولینا» هم گفته که کار فغانی که در ابتدا پنالتی را ننگرفته درست بود اما ما از او ناراحت هستیم چرا وقتی رفته و صحنه را دوباره دیده، زیر بار گرفتن پنالتی رفته است. الان امتیاز فغانی بر خلاف چیزی که ما فکر می‌کردیم منفی است. حالا اگر بخواهند او را برای داوری مهم‌ترین بازی جام بگذارند، ممکن است به فیفا انتقاد شود.»

داوری یک کلاس

سبک‌زدگی است

از این داور تاریخ‌ساز در باره تأثیرات داور بودن بر سبک‌زدگی می‌پرسم که می‌گوید: «داوری که معروف می‌شود، یاد می‌گیرد که حضور در اجتماع هم مانند یک بازی است. ما داریم با مردم زندگی می‌کنیم. باید قدرت تحلیل اتفاقات مهم را در جامعه و رفتار با دیگران داشته باشیم. سپس بر اساس توانمندی‌ها و دانسته‌های‌مان، رفتار کنیم و تصمیم بگیریم. باید گذشت داشته باشیم تا آدم محبوب‌تری باشیم. مردم می‌دانند که یک داور عمدی قضاوت اشتباه کرده است یا سهوی، سهوی را قابل گذشت می‌دانند اما اشتباه عمدی راراه‌نمی‌کنند. این هم درس مهمی است که به دردهم ما می‌خورد و شاید داورها آن را بهتر از دیگران درک می‌کنند. برای داور خوب شدن باید بتوانیم سالم زندگی و خودمان را کنترل کنیم. بنابراین داوری یک کلاس سبک‌زدگی است.»

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

شنبه • ۱۲ آذر ۱۴۰۱
۸ جمادی الاول ۱۴۴۴ • ۳ دسامبر ۲۰۲۲
شماره ۳۱۰۹۶

۳۳۱۶

چالش عدالت یا جذابیت در فوتبال؟

هر چند فناوری کمک‌داور ویدئویی توانسته عدالت را در فوتبال برقرار کند اما خیلی‌ها معتقدند بخش زیادی از جذابیت فوتبال را دبح کرده است

سید سوزنا ساداتی | روزنامه‌نگار موفقیت

آرژانتین طی چند دقیقه ۳ گل زیا و پشت سرهم به عربستان می‌زند، هر ۳ گل بعد از بررسی با سیستم VAR مردود اعلام می‌شود. آفساید بودن ۲ گل از این ۳ گل حتی با وجود دوربین‌های متعدد هم قابل تشخیص نبود چهرسد به این‌که کمک‌داور بخواهد در لحظه پرچم بزند. الگوریتم پیش‌رفته VAR در این صحنه‌ها تشخیص داد یا یک آرژانتین در هر ۳ گل به اندازه یک شانه یا زانو جلوتر بوده و گل‌ها مردود شدند. چند روز بعد تمام توپ‌ژاپنی‌ها از خط اوت رد شد و بعد همان توپ را سانتر کردند و گل شد. گلی که باعث حذف آلمان پرتغدار و قدرتمند از جام شد و VAR هم این صحنه را گل تشخیص داد. الگوریتم این بار تشخیص داده بود برخلاف تصاویر ویدئویی توپ کامل از خط اوت رد نشده است. غیر از این صحنه‌های عجیب، در هر بازی چند دقیقه وقت تلف می‌شود تا داور یک صحنه را بررسی کند. ریتم بازی می‌خوابد. داور در قامت یک اپراتور ساده پایین می‌آید. خطای داوری به آن شکل سابق که باعث می‌شد فوتبال هیجان، چالش و حتی حاشیه‌ودرگیری داشته باشد از بین رفته و جایش را به عدالتی داده که محل بحث است. الگوریتم‌های پیچیده‌ای که سر نوشت یک بازی و حتی یک جام را رقم می‌زند. هر چند مطمئن نیستیم این کمک‌داور ویدئویی با آن فناوری عجیب واقعاً عدالت را برقرار می‌کند یا نه؟ اما مطمئنیم بخشی از هیجان بازی را از بین می‌برد، دیگر گاهی خود داور هم تصمیم گیرنده نیست و تماشای صحنه آهسته هم قرار نیست به‌عهده او باشد. همه چیز را یک الگوریتم تعیین می‌کند. توقف زیاد بازی، نبود بحث‌های پرچالش بین بازیکن و داور که لاقدر در فوتبال کم حاشیه‌وبی کیفیت‌ما یکی از موارد هیجان‌انگیز بود. این سوال را ایجاد می‌کند که جذابیت فوتبال مهم‌تر است یا عدالتی که VAR برقرار می‌کند؟

داور خوب شدن

لازمه‌های زیادی دارد

از او که قضاوت در فینال جام جهانی را در کارنامه دارد، می‌پرسم اگر کسی به داوری علاقه داشته باشد، باید چه کار کند که می‌گوید: «داوری چندتالازمه دارد. یکی از آن‌ها علاقه‌مندی است که از نظر من مهم‌ترین است. برای چه می‌خواهید داور شوید؟ داوری، کاری است که در آن چیزی نیست. فقط اگر علاقه‌مند باشید، می‌توانید با سختی‌هایش کنار بیایید. شما باید پشتکار داشته باشید، در داوری بی‌مهری زیاد به شما می‌شود، با هر اشتباه فشار زیادی به شما وارد خواهد شد اما تلاش و پشتکار باعث می‌شود بتوانید این مسیر را ادامه دهید. برای ممتاز شدن در داوری باید تحصیلات بالایی داشته باشید، حتماً زبان انگلیسی‌تان قوی باشد، از نظر بدنی سالم و ورزشکار باشید و اهل تمرینات مداوم، از لحاظ روانی به خودتان برسید، خیلی مراقب تغذیه‌تان باشید و بعد هم از نظر اخلاقی در جامعه الگو باشید. یکی دیگر از لازمه‌های موفقیت در داوری، تماشای بازی‌های بزرگ است، منظورم بازیکنان نیست، دیدن داورها، روش، حرکت، رفتار، تصمیم‌ها، جاگیری، هماهنگی با کمک‌ها و ... شما را به یک داور بزرگ تبدیل خواهد کرد.»

